

ВПЛИВ ГЛОДУ ОДНОМАТОЧКОВОГО НА РІСТ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

М.Ю.ОСІПОВ, асистент

Уманський національний університет садівництва

У лісових насадженнях рослини по-різному впливають один на одного. Глід одноматочковий зустрічається на всій території Правобережного Лісостепу України з більшою концентрацією у південній частині регіону. Він зростає в насадженнях повнотою верхнього ярусу до 0,8 у вікнах, на узліссях і полянах. За віком глід одноматочковий, як правило, в 2-3 рази молодший за дуб звичайний.

За нашими дослідженнями у насадженнях з дубом звичайним глід одноматочковий розвиває поверхневу кореневу систему. У верхньому 40-сантиметровому шарі ґрунту в насадженнях насінневого походження Юрківського лісництва сконцентровано 55-65% дрібних коренів глоду. Його корені розповсюджені до глибини 1,25-1,50 м. Дуб у насадженнях з глодом розвиває глибшу кореневу систему, ніж глід одноматочковий. В шурфі між деревами дуба і глоду основна маса дрібних коренів дуба (55-65%) сконцентрована в верхніх горизонтах ґрунту до глибини 60 см, як і в шурфах між деревами дуба (табл.).

Таблиця

Поширення фізіологічних коренів глоду одноматочкового (42 роки) і дуба звичайного (38 років) в природних насадженнях свіжої діброви

Глибина, см	Шурфи між деревами дуба		Шурфи між деревами дуба і глоду				Частка коренів за горизонтами, %	
			Дуб		глід			
	г	%	г	%	г	%	дуб	глід
0-10	4,8±0,101	11,9	3,7±0,095	9,7	3,5±0,109	14,4	51,4	48,6
10-25	8,1±0,086	20,1	7,8±0,082	20,4	6,3±0,074	21,6	55,3	44,7
25-40	6,2±0,091	15,5	6,5±0,116	17,0	6,4±0,127	26,4	50,4	49,6
40-60	6,5±0,127	16,2	6,3±0,127	16,4	4,2±0,132	13,6	60,0	40,0
60-80	5,9±0,082	14,7	5,7±0,108	14,8	2,4±0,147	10,6	70,4	29,6
80-100	4,0±0,127	10,0	3,4±0,094	8,9	2,3±0,103	8,4	59,6	40,4
100-125	2,4±0,135	6,0	2,5±0,096	6,5	0,9±0,085	4,1	73,5	26,5
125-150	2,3±0,118	5,6	2,4±0,102	6,3	0,7±0,137	1,9	77,4	22,6
Всього	40,2±0,108	100	38,3±0,103	100	26,7±0,114	100	-	-

Дуб звичайний, зростаючи поруч із глодом одноматочковим, має добре розвинуті бокові корені, розповсюджені в сфері коріння глоду. Більша частина провідних коренів глоду розміщена над корінням дуба. Таке розташування коренів глоду не впливає на розповсюдження коренів дуба. Провідні корені дуба розміщуються паралельно з провідними коренями глоду. Водночас окремі корені дуба розвиваються у сфері коріння глоду.

Проведені дослідження показали, що в близьких за віком дерев дуба і глоду до 12-15 років дерева дуба мають меншу висоту, а із збільшенням віку навпаки. У віці 7 років різниця за висотою склала 0,60-0,70 м. Після цього віку дуб помітно збільшує у рості, а глід у 13-15 років переходить до другого ярусу. Позитивна роль глоду полягає в тому, що він слугує підгінною породою для

дуба та інших лісотвірних порід у перші десятиліття та інтенсивно зменшує розвиток трав'яної рослинності під наметом і прискорює розпад органічного опаду дуба.

Таким чином, глід одноматочковий розвиває поверхневу кореневу систему та не впливає на розповсюдження кореневої системи дуба звичайного. Глід самостійно розмножувався насіннєвим шляхом і в основному зустрічається в старших (2-3 рази) дубових насадженнях. У близьких за віком дерев глоду та дуба, глід у перше десятиліття переважає дуб за ростом, а у другому навпаки. Сусідство дерев глоду одноматочкового не впливає на розповсюдження, ріст і розвиток дерев дуба звичайного.